

#MoldovaEUCandidateCheck

9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare
cu Uniunea Europeană

Raport Alternativ nr.1

Realizarea Planului de Acțiuni pentru implementarea
măsurilor propuse de Comisia Europeană în Avizul său
privind cererea de aderare a Republicii Moldova la UE

AUTORI:

Adrian Ermurachi (IPRE)
Adrian Lupușor (Expert-Grup)
Andrei Nasu (CRJM)
Daniel Goinic (CRJM)
Ilie Chirtoacă (CRJM)

Iulian Groza (IPRE)
Marina Soloviova (Expert-Grup)
Mihai Mogîldea (IPRE)
Stas Ghilețchi (IPRE)
Vitalie Rapcea (Expert-Grup)
Vladislav Gribincea (CRJM)

Chișinău, 13 aprilie 2023

Note de limitare a responsabilității:

Această publicație este elaborată în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES). Conținutul publicației reprezintă o evaluare independentă a autorilor cu privire la gradul de implementare al Planului de Acțiuni pentru punerea în aplicare a celor 9 măsuri-cheie privind criteriile politice și economice identificate de Comisia Europeană în avizul său din iunie 2022 aprobat de Comisia Națională pentru Integrare Europeană (CNIE), care de asemenea include în componența sa reprezentanții IPRE și Expert-Grup, organizații ale societății civile membre ale Platformei Naționale a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic. Opiniile prezentate în Raport aparțin exclusiv autorilor și nu reflectă poziția Platformei Naționale a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic, CNIE sau a Fundației „Friedrich Ebert”.

Fundația „Friedrich Ebert” (FES) este o fundație politică social-democrată germană, al cărei scop este promovarea democrației, păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale și promovează dezbaterile publice pentru identificarea soluțiilor social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. În Republica Moldova, FES are drept scop promovarea democrației, păcii și justiției sociale prin intermediul dialogului politic, al educației și al cercetării.

Adresa: str. București 111
mun. Chișinău, MD-2001
Republica Moldova
Tel: + 373 22 530 532
Email: fes@moldova-fes.md
Web: www.moldova-fes.de

Expert-Grup este un centru analitic (eng.: think-tank) independent, specializat în cercetări economice și de politici publice.

Misiunea Expert-Grup este de a promova interesul public și de a elabora soluții eficiente și inovatoare pentru dezvoltarea Republicii Moldova.

Organizația a fost constituită în anul 1998 și reprezintă o reflecție a idealurilor împărtășite de un grup de tineri intelectuali din Republica Moldova, care au creat-o cu scopul de a contribui la dezvoltarea țării. Activitatea de cercetare a Expert-Grup a început în anul 2006.

Ne poziționăm ca un centru analitic neutru din punct de vedere politic și ideologic, și nu reprezentăm interese economice, corporative sau politice.

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) este un centru analitic (eng. think-tank) independent, apolitic și non-profit în Republica Moldova.

Misiunea IPRE este de a contribui la accelerarea integrării europene a Republicii Moldova prin promovarea reformelor sistemice, sporirea democrației participative și consolidarea rolului cetățenilor în procesele decizionale la nivel național și local.

IPRE este unul dintre principalele centre de cercetare și analiză din Republica Moldova specializate în probleme de integrare europeană, dezvoltare durabilă, bună guvernare și politici privind statul de drept, politică externă și de securitate.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este organizație neguvernamentală, nonprofit, independentă, neafiliată politic, care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova prin activități de cercetare, monitorizare și advocacy.

Misiunea CRJM este de a promova justiția independentă, eficientă și responsabilă, mecanisme anticorupție eficiente, respectarea drepturilor omului și un mediu prielnic pentru societatea civilă și democrație.

CRJM acționează prin analiza și promovarea politicilor publice, monitorizarea justiției, reacții la decizii periculoase cu impact sistemic, informarea și sensibilizarea societății și a partenerilor de dezvoltare, litigare strategică, instruire și alte activități de abilitare.

Date de contact:

Adresa: str. Alexandru Bernardazzi 45
mun. Chișinău, MD-2012
Republica Moldova
Tel.: +373 22 999 312
E-mail: info@expert-grup.org
Web: www.expert-grup.org

Adresa: str. București 90, of. 20
mun. Chișinău, MD-2001
Republica Moldova
Tel.: + 373 22 788 989
E-mail: info@ipre.md
Web: www.ipre.md

Adresa: str. A.Șciusev 33, Chișinău
MD-2001, Republica
Moldova
Tel.: Tel: (+373 22) 843 601
E-mail: contact@crjm.org
Web: www.crjm.org

CUPRINS:

ACRONIME.....	4
INTRODUCERE.....	5
METODOLOGIE	6
REZUMAT EXECUTIV	7
ANGAJAMENTUL 1: REFORMA JUSTITIEI.....	10
ANGAJAMENTUL 2: IMPLEMENTAREA RECOMANDĂRILOR OSCE/ODIHR ȘI COMISIEI DE LA VENETIA.....	11
ANGAJAMENTUL 3: COMBATEREA CORUPȚIEI	12
ANGAJAMENTUL 4: DEOLIGARHIZARE	13
ANGAJAMENTUL 5: COMBATEREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE.....	14
ANGAJAMENTUL 6: REFORMA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	15
ANGAJAMENTUL 7: GESTIONAREA FINANȚELOR PUBLICE	16
ANGAJAMENTUL 8: COOPERAREA CU SOCIETATEA CIVILĂ	17
ANGAJAMENTUL 9: PROTECȚIA DREPTURILOR OMULUI	18

Acronime

APC	Autoritățile Publice Centrale
APP	Agenția Proprietății Publice
APL	Autoritățile Publice Locale
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
GAFI	Grupul de Acțiune Financiară Internațională
IGP	Inspectoratul General al Poliției
INJ	Institutul Național de Justiție
CEC	Comisia Electorală Centrală
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNIE	Comisia Națională pentru Integrare Europeană
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSP	Consiliul Superior al Procuraturii
CUPS	Centre Unificate de Prestare a Serviciilor
NIS	Directiva UE 2016/1148 privind securitatea rețelelor și a informației
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
ODIHR	Biroul pentru Instituțiile Democratice și Drepturile Omului
PA	Procuratura Anticorupție
PPP	Parteneriat Public-Privat
SELEC	Centrul Sud-Est European de Aplicare a Legii
UE	Uniunea Europeană

Introducere

La 23 iunie 2022, Republica Moldova a obținut statutul de țară candidată la Uniunea Europeană (UE). Decizia UE s-a bazat pe avizul favorabil al Comisiei Europene, după evaluarea chestionarului completat, în contextul cererii de aderare depuse de Republica Moldova în martie 2022. Primul raport al Comisiei Europene privind progresele înregistrate de Republica Moldova în politica de extindere a UE va fi publicat în toamna anului 2023.

Răspunsurile la chestionarul UE au fost, de asemenea, completate cu contribuția experților moldoveni din diasporă și societatea civilă. IPRE, Expert-Grup și CRJM, în colaborare cu Fundația Soros Moldova, în cadrul inițiativei #ThinkTanks4EUMembership, au contribuit la pregătirea răspunsurilor Republicii Moldova la Chestionarul UE.

În aprilie 2022, a fost creată Comisia Națională pentru Integrare Europeană (CNIE), prezidată de Președintele Republicii Moldova - o platformă incluzivă care a reunit membri ai Guvernului, parlamentari, reprezentanți ai societății civile și ai autorităților locale și care asigură coordonarea strategică a procesului de integrare europeană. La 4 august 2022, CNIE a aprobat Planul de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la UE (în continuare Plan de Acțiuni).

În acest context, IPRE, Expert-Grup și CRJM, în cadrul inițiativei #ThinkTanks4EUMembership și în cooperare cu Fundația Friedrich Ebert au demarat un proces de monitorizare și evaluare a implementării celor 9 recomandări ale Comisiei Europene.

Rezultatele exercițiului de monitorizare sunt reflectate în **Tabelul de Monitorizare #MoldovaEUCandidateCheck** disponibil online aici: <https://euromonitor.md/ro>.

Principalele constatări privind **progresele, constrângerile și prioritățile** recomandate pentru fiecare din cele 9 angajamente asumate de Republica Moldova sunt reflectate în acest Raport, care prezintă evoluțiile din perioada 1 iulie 2022 – 31 martie 2023.

În luna iulie 2023, evaluările reflectate în Raportul nr. 1 și Tabelul de Monitorizare #MoldovaEUCandidateCheck vor fi revizuite și actualizate pentru a reflecta evaluările finale, având în vedere că termenul limită de îndeplinirea a celor 9 angajamente este iunie 2023, atunci când Comisia Europeană va iniția elaborarea primului Raport în cadrul Pachetului de Extindere al UE, care va fi publicat în toamna anului curent.

Metodologie

Raportul #MoldovaEUCandidateCheck este elaborat ca rezultat al unui exercițiu independent de monitorizare și evaluare a implementării Planului de acțiune pentru implementarea celor 9 recomandări identificate în avizul Comisiei Europene în iunie 2022, realizat de experții IPRE, Expert-Grup și CRJM, în baza unei metodologii axate pe **evaluarea cantitativă și calitativă**.

A. Evaluarea cantitativă: Aceasta a implicat evaluarea evoluțiilor în realizarea celor 60 de acțiuni din Planul de Acțiuni aprobat de CNIE corespondente celor 9 recomandări-cheie și respectiv completarea Tabelului de Monitorizare cu principalele evoluții și aprecierea gradului de realizare după cum urmează:

Aprecierea gradului de realizare	Punctaj	Semnificație
Implementat fără carențe	5	Acțiunea a fost implementată conform indicatorilor și în conformitate cu prevederile legale privind procedura legislativă și transparența în procesul decizional. Conținutul actului normativ adoptat sau al acțiunilor întreprinse este în concordanță cu spiritul sau scopul acțiunii.
Implementat cu unele rezerve	4	Acțiunea a fost implementată cu unele rezerve nesemnificative legate de abaterile de la respectarea prevederilor legale privind procedura legislativă și transparența în procesul decizional.
Inițiat și este în proces de implementare	3	Acțiunea a fost inițiată, dar nu a fost implementată către finalizarea exercițiului de evaluare.
Implementat cu rezerve substanțiale	2	Acțiunea a fost implementată cu unele deficiențe semnificative legate de cazurile în care conținutul actului adoptat sau acțiunile întreprinse nu sunt în conformitate cu spiritul sau scopul acțiunii sau sunt contrare angajamentelor internaționale; nu respectă dispozițiile legale privind procedura legislativă și nu au făcut obiectul unor norme de transparență în procesul decizional.
Neimplementat	1	Acțiunea nu a fost implementată.
Neinițiat	0	Nu au fost inițiate măsuri de implementare a acțiunii

După finalizarea aprecierii gradului de realizare a fiecărei din cele 60 de acțiuni corespondente celor 9 angajamente în Tabelul de monitorizare, în Raportul #MoldovaEUCandidateCheck va fi reflectată aprecierea generală pentru fiecare angajament evaluat, care va reprezenta media aprecierii gradului de realizare a acțiunilor corespondente fiecărui angajament.

B. Evaluarea calitativă. După finalizarea evaluării cantitative în baza informațiilor reflectate în *Tabelul de Monitorizare*, Raportul #MoldovaEUCandidateCheck reflectă evaluarea calitativă sintetizând principalele constatări cu privire la (a) progresele, (b) constrângerile și (c) prioritățile recomandate pentru perioada următoare în vederea implementării celor 9 angajamente necesare pentru deschiderea negocierilor de aderare cu UE.

Proiectul Tabelului de Monitorizare și al Raportului au fost supuse revizuirii *inter pares* de către echipa de autori, precum și a revizuirii externe în cadrul reuniunilor de consultare dedicate evaluării celor 9 angajamente cu participarea autorităților naționale relevante și reprezentanților societății civile. Versiunea finală a Raportului a fost definitivată luând în considerație concluziile reuniunilor consultative.

Rezumat Executiv

În rezultatul evaluării apreciem că, media generală pentru gradul de implementare al celor nouă angajamente este de **3,8 puncte** din pragul maxim de 5 puncte. Din cele 60 de acțiuni asumate de autorități în Planul de Acțiuni conexe celor 9 angajamente, **14 acțiuni (23,33%) au fost implementate** fără curențe, **21 acțiuni (35%) au fost implementate cu unele rezerve**, **23 acțiuni (38,33%) au fost inițiate și sunt în proces de implementare**, iar **2 acțiuni (3,33%) nu au fost inițiate**.

În domeniul reformei justiției (angajamentul 1), constatăm că majoritatea acțiunilor planificate de autorități au fost implementate cu unele rezerve sau sunt în proces de implementare (4p). Astfel, printre realizări se numără adoptarea Legii nr.120/2021 pentru modificarea Constituției și a legislației adiacente, cu scopul de a îmbunătăți reglementările privind sistemul judecătoresc. Au mai fost adoptate alte legi care au consolidat activitatea Inspecției Judiciare, au modificat legislația privind Institutul Național al Justiției (INJ) și procuratura și au introdus evaluarea extraordinară a candidaților la Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și Consiliul Superior al Procurorilor (CSP). A fost finalizată evaluarea candidaților judecători și non-judecători la CSM și demarate procedurile de evaluare a candidaților pentru CSP. La 30 martie 2023, Parlamentul a ales trei membri non-judecători în CSM care au evaluați de Comisia pre-vetting. Principalele constrângeri se referă la depășirea termenului pentru evaluarea candidaților la CSM și CSP, stabilit pentru decembrie 2022, și prelungit până în iunie 2023. Deși la 17 martie 2023, Adunarea Generală a Judecătorilor urma să aleagă noii membri judecători care au promovat evaluarea extraordinară în CSM, judecătorii au întrerupt ședința și au amânat votarea pentru 28 aprilie 2023. Respectiv, până la 31 martie 2023, nu a avut loc nicio numire a judecătorilor în CSM și respectiv a procurorilor în CSP. Nu a fost inițiată evaluarea candidaților pentru colegiile judecătorilor și procurorilor. Nu a fost ajustată legislația privind activitatea procuraturilor în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția expuse în pct.41 din [Opina nr.1086 din 20 iunie 2022](#). Nu a fost reglementat clar mecanismul de verificare a declarațiilor de avere și interese depuse de către candidații înscriși la INJ și nici un mecanism intern de verificare a integrității judecătorilor și procurorilor la toate etapele carierei.

Cu privire la **implementarea recomandărilor OSCE/ODIHR și Comisiei de la Veneția (angajamentul 2)**, Planul de acțiuni a inclus referința la adoptarea noului Cod, măsură care a fost implementată cu unele rezerve (4p). Astfel, la 8 decembrie 2022, Parlamentul a adoptat noul Cod Electoral al Republicii Moldova, fiind implementate majoritatea recomandărilor OSCE/ODIHR, concluziile rapoartelor misiunilor de evaluare și adresele Curții Constituționale. Schimbările instituționale se concentrează asupra compoziției și metodei de numire a membrilor Comisiei Electorale Centrale. Noul Cod Electoral permite desfășurarea alegerilor în două zile în anumite circumscripții electorale sau secții de votare din motive obiective, cum ar fi pandemii, situații excepționale sau o mare prezență la vot. Lista subiecților care pot participa la alegeri a fost extinsă, inclusiv grupurile de inițiativă și blocurile electorale. Procesul consultativ conexe adoptării Codului Electoral a implicat toate părțile interesate, cum ar fi societatea civilă, partidele politice și administrația publică. Totodată, atragem atenția, că decizia autorităților de a include o singură activitate în Planul de acțiuni, pare să fie mai degrabă o interpretare îngustă. În opinia echipei de evaluatori, angajamentul nr. 2 ar urma să reflecte adițional evaluarea privind implementarea recomandărilor Comisiei de la Veneția cu referire la angajamentul nr. 1 și anume finalizarea etapelor esențiale ale reformei cuprinzătoare a sistemului de justiție în conformitate cu Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1058, conexe proiectului legii cu privire la procuratură și Opinia Comisiei de la Veneția nr. 102 privind sistemul judecătoresc. Suplimentar, autoritățile ar urma să determine în mod obiectiv dacă și alte proiecte de legi recent anunțate se încadrează ca fiind „etape esențiale ale reformei cuprinzătoare a sistemului de justiție”, cum ar fi de exemplu, reforma CSJ și evaluarea judecătorilor CSJ, evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor (full-vetting), proiectul de lege convențional numit pachetul de de-oligarhizare (care se reflectă în angajamentul nr. 4), sau pachetul de legi cu privire la Serviciul de informații și securitate¹.

În domeniul combaterii corupției (angajamentul 3), majoritatea acțiunilor sunt implementate cu unele rezerve, sau au fost inițiate și sunt în proces de implementare (3,55p). Principalul progres a fost adoptarea în iulie 2022, a modificărilor legislative și implementarea unui nou mecanism de urmărire penală, judecare și condamnare în lipsă a persoanelor care se eschivează de la participarea la urmărirea penală. Procuratura Anticorupție a reușit să investigheze mai multe cazuri de corupție decât în 2021 și a crescut și numărul cauzelor trimise în judecată. Ponderele sentințelor și a cauzelor trimise în judecată pe cazuri de corupție a crescut neesențiativ de la 2021 la 2022, dar valorile amenzilor și confiscărilor speciale au crescut semnificativ. Una din constrângeri principale ține de existența devierilor de la termenii inițiali pentru realizarea acțiunilor prevăzute de Planul de Acțiuni. Principalele priorități asupra cărora autoritățile trebuie să se concentreze în perioada imediat următoare este adoptarea în lectură finală a proiectului de modificare a Codului de procedură penală pentru delimitarea competențelor dintre CNA și PA, proiectul modificărilor la Codul de procedură penală și a Legii nr. 59/2012 pentru îmbunătățirea și creșterea eficienței aplicării măsurilor speciale de investigații, proiectul de modificare a Legii privind avertizorii de integritate care urmează să transpună Directiva UE

¹ NOTĂ: În toate aceste domenii, Republica Moldova a solicitat și primit recent o serie de avize consultative: [CDL-AD\(2023\)005](#) cu privire la evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor, [CDL-AD\(2023\)010](#) cu privire la de-oligarhizarea și [CDL-AD\(2023\)008](#) cu privire la pachetul de legi SIS, [CDL-AD\(2022\)049](#) cu privire la proiectul legii CSJ și evaluarea judecătorilor CSJ.

2019/1937, precum și publicarea analizei strategice privind condamnările adoptate în cursul anului 2022 în cauze de corupție, acte conexe și a faptelor coruptibile.

Cu privire la „**de-oligarhizare**” (**angajamentul 4**), apreciem că majoritatea acțiunilor sunt în proces de implementare (3,3p). Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege privind eliminarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice. Proiectul de lege a fost consultat cu publicul, iar Comisia de la Veneția a emis o opinie preliminară care urmează a fi luată în considerație de autorități la definitivarea proiectului de lege. Proiectul conține mai multe reglementări problematice, contrare angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova în domeniul drepturilor omului. A fost elaborat proiectul Planului de acțiuni cu privire la măsurile de de-oligarhizare și a inițiat procesul de consultare al proiectului planului. Comisia Electorală Centrală a înființat Direcția de Supraveghere și Control pentru Finanțarea Partidelor Politice și a Campaniilor Electorale pentru a monitoriza, analiza, verifica și controla finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Codul serviciilor media audiovizuale a fost modificat pentru a permite reglementarea rapoartelor de activitate ale furnizorilor de media de către Consiliul de Coordonare Audiovizuală. Guvernul a adoptat o strategie privind gestionarea proprietății de stat în întreprinderile și companiile cu capital de stat pentru anii 2022-2030, care necesită acțiuni imediate pentru implementarea unor practici bune de guvernare corporativă. Cu toate acestea, Legea cu privire la **parteneriatul public-privat** urmează a fi ajustată la principiile și obiectivele strategiei de proprietate a statului și recomandările OCDE privind principiile guvernării publice a parteneriatelor public-private.

În domeniul combaterii criminalității organizate (angajamentul 5), majoritatea acțiunilor sunt implementate, restul fiind în proces de implementare (3,88p). Astfel, Guvernul a adoptat și inițiat implementarea Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne pentru anii 2022-2030. A fost adoptat Programul de recuperare a bunurilor infracționale pentru perioada 2023-2027. În plus, angajații Ministerului Afacerilor Interne și Inspectoratului General al Poliției au participat la mai multe activități de schimb de experiență cu Interpol, Europol, Eurojust etc. Deși cu devieri de la termenul inițial stabilit în Planul de acțiuni, la 30 martie 2023, Parlamentul a adoptat Legea privind securitatea cibernetică, care transpune Directiva UE 2022/2555 (NIS 2). Prioritățile anului 2023 includ intrarea în vigoare a Legii privind securitatea cibernetică și a Legii privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și a adoptarea cadrului normativ conexe și implementarea recomandărilor Moneyval.

În domeniul reformei administrației publice (angajamentul 6), majoritatea acțiunilor sunt îndeplinite și o acțiune care ține de digitalizarea serviciilor publice este în proces de implementare (4p). Au fost lansate 12 servicii electronice în domeniul cadastrului și altele 11 au fost integrate cu serviciul MDelivery. A fost instituit un mecanism de suport pentru personalul autorităților publice pentru realizarea sarcinilor prioritare și au fost promovate decizii de creștere a efectivului limită al unităților de elaborare a politicilor din cadrul APC. S-a elaborat Raportul de evaluare ex-post al Strategiei de Reformă al Administrației Publice 2016-2020 și s-a aprobat Strategia de reformă a administrației publice care adresează problema salarizării și profesionalizării funcționarilor publici, delimitarea rolurilor administrației publice și consolidarea autonomiei fiscale a administrației publice locale. În contextul implementării Foi de Parcurș revizuite privind democrația locală și regională, au fost constatate evoluții în ceea ce privește consolidarea bazei fiscale ale APL de nivelul I prin modificările operate la politica bugetar-fiscală pentru 2023, însă progresele în delimitarea proprietății publice sunt modeste. Principala prioritate constă în consolidarea autorităților administrației publice prin reforma salarială și evitarea practicii stimulării funcționarilor publici prin măsuri similare celor de includere a acestora în componența consiliilor de administrație a companiilor de stat.

În ceea ce privește reforma gestionării finanțelor publice (angajamentul 7) majoritatea acțiunilor au fost îndeplinite (4,66p). A fost elaborat și aprobat un regulament referitor la achizițiile publice de valoare mică, a fost stabilită o procedură formală de identificare a proiectelor de investiții publice eligibile pentru a fi incluse în proiectul Cadrului bugetar pe termen mediu/ Legii bugetului de stat, iar sfera de acoperire a cadrului de gestionare a investițiilor publice a fost extinsă. A fost elaborată o strategie de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru perioada 2023-2030, care urmărește îmbunătățirea calității previziunilor macroeconomice și fiscale, instituirea unui sistem adecvat de contabilitate și raportare în sectorul bugetar, dezvoltarea continuă a sistemului informațional de gestionare a finanțelor publice și asigurarea utilizării fondurilor publice conform principiilor de bună guvernare.

În domeniul cooperării cu societate civilă (angajamentul 8), majoritatea acțiunilor sunt în proces de implementare (2,8p). Totuși, a fost aprobat Regulamentul cadru privind finanțarea nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale și privind îmbunătățirea procesului de elaborare a documentelor de politici publice. Ministerul Justiției a elaborat un proiect de lege privind accesul la informațiile de interes public, dar în versiunea curentă, proiectul nu rezolvă problemele semnalate de jurnaliști. Pe de altă parte, transparența și predictibilitatea procesului decizional sunt încă afectate în Parlament, unde transparența decizională a proiectelor examinate a fost afectată în medie în proporție de 69%. În plus, platformele permanente de consultare cu societatea civilă la nivel de Parlament și Guvern încă nu au fost lansate. Cancelaria de Stat trebuie să urgenteze consultarea și aprobarea noului Concept cu privire la dezvoltarea societății civile, iar autoritățile trebuie să îmbunătățească mecanismul de evaluare ex-post a legislației pentru a înțelege dacă obiectivele preconizate au fost atinse.

În **domeniul protecției drepturilor omului (angajamentul 9)**, majoritatea acțiunilor sunt îndeplinite (4p). Au fost operate modificări în cadrul normativ pentru a asigura nediscriminarea și egalitatea, iar acest lucru a inclus extinderea criteriilor de discriminare și modificarea Codului Contravențional. În plus, au fost făcute ajustări la Legea cu privire la Avocatul Poporului, iar legislația penală și procedurală a fost aliniată cu dispozițiile Convențiilor de la Istanbul și de la Lanzarote. Cu toate acestea, au existat întârzieri la aprobarea acestor legi din cauza obiecțiilor din partea Președintelui Republicii și a abaterilor de la tehnica legislativă. În plus, au existat provocări în implementarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025. Se recomandă îmbunătățirea dialogului și cooperării interinstituționale între Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Relații Interetnice, implementarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă și revizuirea legislației pentru clarificare și separare a atribuțiilor de constatare a cazurilor de instigare la discriminare.

Angajamentul 1: Reforma Justiției

Finalizarea etapelor esențiale ale reformei cuprinzătoare a sistemului de justiție, lansată recent, în toate instituțiile din cadrul lanțurilor de justiție și de urmărire penală, pentru a le asigura independența, integritatea, eficiența, responsabilitatea și transparența, inclusiv prin utilizarea eficientă a verificării activelor și a supravegherii democratice eficace (1.1), în special, ocuparea tuturor posturilor vacante rămase în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și în cadrul organismelor sale specializate (1.2)

APRECIEREA GENERALĂ: 4 P DIN 5

Angajamentul 1 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **6 acțiuni planificate**, dintre care până la finele lunii martie 2023: o acțiune a fost implementată fără curențe, patru acțiuni au fost implementate cu unele rezerve, și o acțiune este în proces de implementare.

PRINCIPALELE EVOLUTII

A fost adoptată [Legea nr.120/2021](#) pentru modificarea Constituției, în vederea implementării recomandărilor Comisiei de la Veneția expuse în [Opinia nr.1082 din 20 iunie 2022](#), precum și ajustată legislația adiacentă, în vederea îmbunătățirii reglementărilor privind sistemul judecătoresc. A fost adoptată [Legea nr.5/2023](#), prin care a fost consolidată activitatea Inspecției Judiciare și ajustat mecanismul de răspundere disciplinară a judecătorilor. A fost elaborat [conceptul](#) privind comasarea Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor cu Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor. A fost adoptată [Legea nr.228/2022](#) prin care a fost modificată Legea privind Institutul Național al Justiției (INJ), fiind introdusă obligația depunerii declarației de avere și interese personale de către candidații INJ. A fost adoptată [Legea nr.280/2022](#) privind modificarea Legii cu privire la Procuratură, în vederea implementării recomandărilor Comisiei de la Veneția din [Opinia nr.1058 din 13 decembrie 2021](#). A fost adoptată [Legea nr.26/2022](#), în vederea evaluării extraordinare a candidaților la CSM și CSP (pre-vetting). A fost finalizată evaluarea candidaților judecători și non-judecători la CSM și demarate procedurile de evaluare a candidaților pentru CSP. La 30 martie 2023, Parlamentul a ales trei membri non-judecători în CSM care au evaluați de Comisia pre-vetting.

CONSTRĂNGERI

A fost depășit termenul pentru evaluarea candidaților la CSM și CSP, stabilit pentru decembrie 2022, și prelungit până în iunie 2023. Deși la 17 martie 2023, Adunarea Generală a Judecătorilor urma să aleagă noii membri judecători care au promovat evaluarea extraordinară în CSM, judecătorii au întrerupt ședința și au amânat votarea pentru 28 aprilie 2023. Respectiv, până la 31 martie 2023, nu a avut loc nicio numire a judecătorilor în CSM și respectiv a procurorilor în CSP, precum și nu a fost inițiată evaluarea candidaților pentru colegiile judecătorilor și procurorilor. Nu a fost ajustată legislația privind activitatea procuraturilor în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția expuse în pct. 41 din [Opinia nr.1086 din 20 iunie 2022](#). Nu a fost reglementat clar mecanismul de verificare a declarațiilor de avere și interese depuse de către candidații înscriși la INJ și nici un mecanism intern de verificare a integrității judecătorilor și procurorilor la toate etapele carierei. Inspecției Judiciare nu i-a fost acordată o independență funcțională veritabilă.

PRIORITĂȚI

- Accelerarea semnificativă a procedurilor de evaluare extraordinară, în vederea constituirii cât mai rapid a acestor organe de autoadministrare. Demararea procedurilor de evaluare a colegiilor de pe lângă CSM și CSP.
- Îmbunătățirea Legii cu privire la Procuratură prin implementarea tuturor recomandărilor Comisiei de la Veneția expuse în [Opinia nr.1058 din 13 decembrie 2021](#).
- Introducerea unui mecanism de verificare de către Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a declarațiilor de avere și interese depuse de către candidații la INJ și a candidaților cu șanse de succes la funcția de judecător și procuror. Ajustarea legislației în vederea introducerii unui sistem eficient de verificare internă a integrității judecătorilor și procurorilor la toate etapele carierei.
- Modificarea cadrului legal pentru oferirea unei autonomii mai mari Inspecției Judiciare, eventual prin crearea unei singure instituții pentru judecători și procurori, independentă de CSM și CSP.

Angajamentul 2: Implementarea recomandărilor OSCE/ODIHR și Comisiei de la Veneția

În toate domeniile (n.r. menționate în angajamentul 1), remedierea deficiențelor identificate de OSCE/ODIHR și de Consiliul Europei/Comisia de la Veneția

APRECIEREA GENERALĂ: 4 P DIN 5

Angajamentul 2 urma să fie îndeplinit prin intermediul **unei acțiuni planificate** până la finalul anului 2022. Acțiunea a fost îndeplinită cu unele rezerve.

PRINCIPALELE EVOLUTII

La data de 8 decembrie 2022, Parlamentul Republicii Moldova a votat în lectura finală proiectul noului [Cod Electoral](#) al Republicii Moldova, care prevede o serie de modificări la legislația electorală, menite să soluționeze problemele identificate în adresele anterioare ale Curții Constituționale, dar și recomandările venite din partea Comisiei de la Veneția și OSCE/ODIHR, organizațiilor internaționale și naționale. La nivel instituțional, principalele modificări aduse de către noul Cod Electoral vizează componența și metoda de desemnare a membrilor Comisiei Electorale Centrale (CEC), asigurând profesionalizarea acestei instituții. Pe dimensiunea organizării scrutinelor electorale, amendamentele la legislația electorală au inclus posibilitatea organizării alegerilor timp de două zile în unele circumscripții sau secții de votare, în baza unor motive obiective, precum pandemii, situații excepționale sau numărul mare de alegători care s-au prezentat la vot. Prevederile privind desfășurarea campaniei electorale indică că agitația electorală începe la data înregistrării concurentului electoral, dar nu mai devreme de 30 de zile înainte de data alegerilor. Totodată, buletinele de vot urmează a fi tipărite în limba română, dar și într-o altă limbă, la solicitarea reprezentanților circumscripției electorale unde se solicită acest lucru. Lista subiecților ce pot depune contestații privind desfășurarea alegerilor a fost extinsă, prin includerea grupurilor de inițiativă și blocurilor electorale, concurenților electorali și participanților la referendum.

Procesul de consultare și aprobare a acestui proiect de lege a respectat principiile de transparență și incluziune. Prin hotărârea CEC din 8 octombrie 2021, a fost creat un grup de lucru în cadrul CEC, responsabil de identificarea problemelor înregistrate la scrutinele anterioare, elaborarea propunerilor de modificare a Codului Electoral și coordonarea procesului de consultări publice cu reprezentanții societății civile, partidelor politice, administrației publice centrale și locale și partenerilor de dezvoltare. Pe 9 februarie, CEC a prezentat spre consultări publice proiectul de hotărâre „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a Codului electoral și a legislației conexe”. În perioada de consultări, CEC a recepționat peste 400 de propuneri pentru îmbunătățirea proiectului de hotărâre, venite în special din partea organizațiilor membre ale Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC). Propunerile prezentate de către CEC au fost înregistrate de către Parlament la data de 13 iulie, fiind votat în prima lectură la data 28 iulie 2022 și remis spre avizare către Comisia de la Veneția și OSCE/ODIHR. La data de 21 octombrie, experții OSCE/ODIHR au adoptat opinia comună pe marginea proiectului de lege privind noul cod electoral al Republicii Moldova. În a doua jumătate a anului 2022, pe platforma Parlamentului au fost organizate o serie de consultări publice pe marginea proiectului de lege privind noul Cod Electoral al Republicii Moldova, cu participarea partidelor politice, instituțiilor de resort și societății civile.

CONSTRÂNGERI

În contextul implementării acestui angajament, autoritățile guvernamentale au inclus o singură acțiune, ce ține de amendarea legislației electorale. Totuși, rapoartele de evaluare ale Guvernului și Comisiei Europene vor lua în calcul inclusiv remedierea problemelor subliniate de către Comisia de la Veneția, pe marginea acțiunilor conexe angajamentului 1, dar și a altor acțiuni. Astfel, pentru implementarea acestei angajament, autoritățile ar fi trebuit să includă o acțiune suplimentară, menită să reflecte gradul de implementare al recomandărilor Comisiei de la Veneția. Avizul Comisiei de la Veneția cu privire la proiectul noului Cod Electoral a atras atenția asupra câtorva prevederi ce ar putea afecta imparțialitatea și buna desfășurare a procesului electoral. Acestea țin de procedura de desemnare a membrilor CEC, ce oferă guvernării posibilitatea de a numi trei din șapte membri, cu riscul politizării activității instituției. Alte două recomandări ale Comisiei de la Veneția ce nu au fost reflectate în noile reglementări electorale sunt legate de (1) revizuirea caracterul restrictiv al condițiilor de eligibilitate pentru funcția de președinte și primar, bazate pe criterii de educație, competență lingvistică și durata rezidenței, dar și (2) revizuirea pragurilor de participare la vot pentru alegerile prezidențiale, parlamentare și locale în baza cărora scrutinele pot fi declarate valabile. Totuși, pornind de la experiența scrutinelor electorale anterioare, aceste aspecte menționate de către experții internaționali nu sunt în măsură să influențeze legitimitatea și corectitudinea procesului electoral. O altă constrângere vizează păstrarea pragului minim de reprezentare de 2% pentru alegerea candidaților independenți în funcția de deputat. Acest prag este neproportional cu actuala structură a Parlamentului și dezavantajează candidații independenți în favoarea partidelor politice.

PRIORITĂȚI

- Revizuirea și aprobarea actelor normative de către CEC pentru implementarea noului Cod Electoral.
- Operaționalizarea capacităților instituționale ale CEC pentru supravegherea și controlul finanțării partidelor politice.
- Consultarea publică cât mai largă și aprobarea de către CEC a regulamentelor aflate în proces de elaborare.
- Organizarea concursului public pentru alegerea președinților consiliilor electorale de circumscripție de nivelul doi și sporirea capacității instituționale a consiliilor electorale de circumscripție.
- Reducerea pragurilor de accesare în Parlament pentru concurenții electorali, în special pentru candidații independenți.
- Avansarea procesului de implementare a metodelor alternative de vot, cu respectarea plenară a rigorilor ce țin de transparență, consultare publică și incluziune.

Angajamentul 3: Combaterea corupției

Îndeplinirea angajamentului de a combate corupția la toate nivelurile prin luarea de măsuri decisive în direcția unor anchete pro-actives și eficiente, precum și prin obținerea unui bilanț credibil al urmărilor penale și al condamnărilor (3.1.); creșterea substanțială a gradului de utilizare a recomandărilor Centrului Național Anticorupție (3.2.)

APRECIEREA GENERALĂ: 3,55 P DIN 5

Angajamentul 3 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **9 acțiuni planificate**, dintre care: **o acțiune a fost implementată, trei acțiuni sunt implementate cu unele rezerve, și alte cinci sunt în proces de implementare.**

PRINCIPALELE EVOLUTII

Cel mai important progres este **adoptarea** modificărilor legislative (Legea nr. 189/2022) și **implementarea noului mecanism de urmărire penală, judecare și condamnare în lipsă a persoanelor** care se eschivează de la participarea la urmărirea penală, care a intrat în vigoare la 26 iulie 2022. Totuși, acțiunea a fost îndeplinită înainte de 4 august 2023 când a fost aprobat Planului de Acțiuni de CNIE. Noul mecanism asigură toate garanțiile unui proces echitabil și a început deja să fie aplicat de către procurori. Către finele anului 2022, în comparație cu anul 2021, **se atestă o dinamică pozitivă cu privire la investigarea cauzelor de corupție**. Se înregistrează o **pondere de 88% a cauzelor penale inițiate pro-activ** de către Procuratura Anticorupție (PA) (65 din 74 au fost inițiate pro-activ). A **crescut ușor și ponderea cauzelor trimise în judecată**, de la 38% (181/482) în 2021 la 54% (167/308) în 2022. Potrivit PA, în anul 2022 în comparație cu anul 2021 se înregistrează o creștere nesemnificativă a ponderii (de la 98% la 103%) dintre numărului de sentințe pronunțate pe cauze de corupție și conexe – **173** (178 în 2021) și cu numărul de cauze trimise în judecată - **167** (181 în 2021). Totodată, se înregistrează **o creștere semnificativă (de 2,8 ori) a valorii amenzilor și a confiscărilor speciale**, de la 8,24 milioane lei în anul 2021 la 23,44 milioane lei în 2022.

Guvernul a **aprobat** la 22 martie 2023 proiectul de modificare a Codului de procedură penală pentru **delimitarea competențelor dintre CNA și PA**. Inițiativa legislativă a fost supusă consultărilor publice și este însoțită de expertiza anticorupție a CNA. Astfel, CNA se va concentra pe cauzele de corupție sistemică, iar PA va exercita urmărirea penală cu privire la corupția de nivel înalt (i.e. Președintele țării; deputați; membri ai Guvernului; judecători și procurori), și va conduce urmărirea penală pe cauzele investigate de CNA. Parlamentul a adoptat în **prima lectură** proiectul legii de modificare a Codului de procedură penală și a Legii 59/2012 care urmărește scopul de îmbunătățire a activității speciale de investigații. Proiectul de lege fost **supus consultărilor publice** și a fost însoțită de expertiza anticorupție a CNA. A fost elaborat proiectul de modificare a Legii nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate și **supus** consultărilor publice. Proiectul de lege a fost **aprobat** de Guvern la 29 martie 2023 și transmis parlamentului pentru examinare și adoptare. Noua lege urmează să transpună Directiva UE 2019/1937 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii.

Pe parcursul anului 2022, CNA a efectuat **374 analize operaționale**, inclusiv 178 în perioada iulie-decembrie 2022. Iar în luna ianuarie 2023 au fost realizate 21 analize. CNA a demarat procedura de efectuare a analizei strategice privind condamnățile adoptate în cursul anului 2022 în cauze de corupție, acte conexe și a faptelor coruptibile. De asemenea, în anul 2022, CNA a întocmit **821 de rapoarte de expertiză anticorupție**, inclusiv **327 proiecte de legi, dintre care 200 inițiate de deputați**. Adicional, potrivit CNA, dintre cele **528 de proiecte de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, aprobate de Guvern, aproximativ 6% nu au fost supuse expertizei**, ceea ce denotă o tendință de îmbunătățire, comparativ cu anul 2021 (aproximativ 36%). Tendința dată este vizibilă în special în perioada lunilor iulie-decembrie 2022, când Cancelaria de Stat a Guvernului raportează o pondere de 99,6% (i.e. 274 din 275) a actelor normative care au fost însoțite de expertiză anticorupție.

CONSTRĂNGERI

Una din constrângeri ține de unele **devieri de la termenii inițiali** pentru realizarea acțiunilor prevăzute de Planul de Acțiuni, în special adoptarea în lectură finală și intrare în vigoare a amendamentelor legislative pentru delimitarea competențelor dintre CNA și PA, precum și cele ce vizează **îmbunătățirea măsurilor speciale de investigații**, sau publicarea Analizei Strategice privind condamnățile în cauze de corupție. Pe de altă parte, unele rețineri în îndeplinirea acțiunilor până la finele lunii martie 2023, se datorează acordării unei atenții mai mari analizelor ex-ante realizate cu sprijinul experților internaționali, dar și consultărilor publice extinse pe marginea inițiativelor. Deși se atestă o ușoară creștere a eficienței în investigarea și judecarea cauzelor de corupție sistemică și la nivel înalt, totuși **provocarea principală rămâne finalitatea cauzelor examinate în instanțele de judecată**, în mare parte din cauza amânărilor ședințelor și tergiversării intenționate a examinării judiciare la inițiativa apărării, constrângeri în asigurarea prezentării în ședințe a probei cu martori, aplicarea neuniformă a legii de instanțele de judecată.

PRIORITĂȚI

- Adoptarea modificărilor la Codul de procedură penală privind delimitarea competențelor între CNA și PA cu privire la investigarea cauzelor de corupție de nivel înalt.
- Adoptarea modificărilor la Codul de procedură penală și a Legii nr. 59/2012 pentru îmbunătățirea și creșterea eficienței aplicării măsurilor speciale de investigații.
- Adoptarea modificărilor la Legea nr. 122/2018 privind avertizorii de integritate, care urmează să transpună Directiva UE 2019/1937. Desemnarea autorității naționale responsabile de colectarea și analiza datelor privind denunțarea și protecția avertizorilor.
- Elaborarea și publicarea Analizei strategice privind condamnățile adoptate în cursul anului 2022 în cauze de corupție.

Angajamentul 4: De-oligarhizare

Implementarea angajamentului de „de-oligarhizare” prin eliminarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice

APRECIEREA GENERALĂ: 3,3 P DIN 5

Angajamentul 4 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **10 acțiuni planificate**, dintre care până la finele lunii martie 2023: una a fost îndeplinită fără curențe, o acțiune a fost implementată cu unele rezerve, iar opt acțiuni sunt în proces de implementare.

PRINCIPALELE EVOLUTII

Ministerul Justiției a inițiat procesul de elaborare și aprobare a unei legi privind eliminarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice. [Conceptul](#) și [proiectul de lege](#) a fost consultat public, ulterior transmis pentru avizare Comisiei de la Veneția. Comisia a emis o opinie preliminară care urmează a fi luată în considerație de autorități la definitivarea proiectului de lege. Potrivit opiniei, în versiunea curentă, proiectul conține mai multe reglementări problematice, contrare angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova în domeniul drepturilor omului. În cadrul Comisiei Electorale Centrale (CEC) a fost instituită Direcția supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Misiunea acesteia este de a contribui la realizarea atribuțiilor CEC privind monitorizarea, analiza, verificarea și controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. [Codul serviciilor media audiovizuale](#) a fost modificat pentru a permite Consiliului Coordonator al Audiovizualului (CCA) de a recepționa rapoartele anuale de activitate ale furnizorilor de servicii media, a le verifica și decide asupra aprobării sau respingerii acestora. CCA va putea stabili sancțiuni în cazul în care rapoartele furnizorilor nu sunt publicate în termenul stabilit de lege. Consiliul Concurenței (CC) și CCA [au fost capacitate](#) în domeniul regimului juridic al proprietății, al transparenței proprietății și finanțării în domeniul audiovizualului. CC a mai beneficiat de instruire în domeniul [identificării încălcărilor normelor concurențiale](#), și este în proces de inițiere a elaborării studiului ce ține de analiza practicilor internaționale relevante, mecanismelor și cadrelor existente pentru a reduce impactul negativ al „persoanelor cu influență substanțială” („oligarhi”) asupra piețelor.

În decembrie 2022 Guvernul a adoptat „[Strategia](#) cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritare de stat pentru anii 2022-2030”. Documentul de politici impune, printre altele, realizarea unor acțiuni imediate pentru implementarea bunelor practici de guvernanta corporativă a companiilor de stat și pentru raționalizarea (diminuarea) prezenței statului în economie. În ceea ce privește îmbunătățirea cadrului de reglementare privind guvernanta corporativă a companiilor de stat, necesită a fi menționată înregistrarea pentru consultări publice a (i) [Regulamentului](#) de selectare și numire a membrilor consiliului companiilor de stat și a (ii) [Regulamentului](#) de selectare și numire a membrilor comisiilor de cenzori și a comitetelor de audit pentru entitățile de interes public cu capital de stat.

CONSTRĂNGERI

Legea cu privire la [parteneriatul public-privat](#) urmează a fi ajustată la principiile și obiectivele strategiei de proprietate a statului și recomandările OCDE privind principiile guvernantei publice a parteneriatelor public-private. În versiunea propusă spre consultări a [Regulamentului](#) privind selectarea prin concurs a membrilor consiliilor companiilor de stat, acesta se limitează la procedura de selectare prin concurs doar a membrilor independenți, ceea ce contravine [bunelor practici OCDE](#), iar prevederile aferente componentei variabile a salarizării membrilor consiliilor nu permit stabilirea unor criterii clare pentru remunerarea acestor pe criterii de performanță. [Proiectul de lege](#) privind eliminarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice, în versiunea curentă, conține mai multe reglementări problematice, contrare angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova în domeniul drepturilor omului. Suplimentar, potrivit proiectului, acesta ar urma să se aplică exclusiv cetățenilor Republicii Moldova, factor ce ar putea limita aplicarea prevederilor legii față de persoanele străine sau apatride.

PRIORITĂTI

- Organizarea unor dezbateri publice suplimentare după emiterea avizului Comisiei de la Veneția a Legii cu privire la de-oligarhizare și ajustarea proiectului conform recomandărilor Comisiei de la Veneția. Adoptarea și coordonarea unui plan de acțiuni cu privire la măsurile de de-oligarhizare.
- Definitivarea, în conformitate cu bunele practici OCDE, și aprobarea regulamentelor de nominalizare și remunerare a membrilor consiliului companiilor de stat, a comitetelor de audit și comisiilor de cenzori ale companiilor de stat care se va aplica uniform atât membrilor independenți cât și celor din cadrul instituțiilor publice.
- Clarificarea condițiilor de salarizare a membrilor consiliilor, a comisiilor de cenzori și comitetelor de audit, în mod special, definitivarea modalității de calculare a componentei variabile a salariului membrilor Consiliilor Companiilor de stat și corelarea acestuia cu performanța acestora.
- Aprobarea regulamentului de evaluare a membrilor consiliilor companiilor de stat.
- Finalizarea operaționalizării comitetelor de audit și a comisiilor de cenzori în cadrul companiilor de stat.
- Prioritizarea implementării unui sistem informațional de tip *Government Resource Planning* (GRP) în cadrul APP pentru a spori nivelul de transparență și eficiență a gestionării proprietății publice.
- Elaborarea mecanismului de triere a companiilor de stat conform prevederilor Strategiei cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritare de stat pentru anii 2022-2030.
- Cartografierea companiilor de stat prin prisma raționamentelor de proprietate aprobate în strategia de proprietate a statului.
- Elaborarea și punerea în aplicare a mandatelor pentru companiile de stat.
- Perfecționarea cadrului legislativ aferent administrării și deetatizării proprietății publice.
- Modificarea Legii privind parteneriatul public-privat prin respectarea principiilor și obiectivelor stabilite în strategia de proprietate a statului și a principiilor OCDE privind guvernanta publică a parteneriatelor public-private.

Angajamentul 5: Combaterea criminalității organizate

Consolidarea luptei împotriva criminalității organizate, pe baza unor evaluări detaliate ale amenințărilor, a unei cooperări sporite cu partenerii regionali ai UE și internaționali și a unei mai bune coordonări a autorităților de aplicare a legii (5.1.); în special, instituirea un pachet legislativ privind recuperarea activelor și un cadru cuprinzător pentru combaterea criminalității financiare și a spălării banilor, asigurând conformitatea legislației privind combaterea spălării banilor cu standardele Grupului de Acțiune Financiară Internațională (GAFI) (5.2.)

APRECIEREA GENERALĂ: 3,85 P DIN 5

Angajamentul 5 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **14 acțiuni planificate**, dintre care până la finele lunii martie 2023: cinci acțiuni au fost îndeplinite fără curențe, cinci acțiuni sunt implementate cu unele rezerve ne semnificative, altele trei sunt în proces de implementare, iar o acțiune este încă neinițiată.

PRINCIPALELE EVOLUTII

Printre cele mai importante progrese urmează a fi remarcată [aprobarea](#) Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne (2022-2030), precum și cele șase Programe sectoriale de operaționalizare a Strategiei pentru anii 2022-2025, în domeniul managementului integrat al frontierei, gestionarea fluxului [migrational](#), azilului și integrarea străinilor, [prevenire și gestionare a situațiilor de urgență](#) și excepționale [prevenirea și combaterea criminalității, ordinii și securității publice, consolidarea încrederii](#) și siguranței cetățenilor, integritate și digitalizarea sistemului afacerilor interne. Noua strategie respectă cele mai bune practici în domeniul planificării strategice, care acoperă în mod comprehensiv toate subdomeniile din domeniul afacerilor interne. Adicional, urmează a fi remarcată adoptarea programelor de operaționalizare a Strategiei. Cât privește platforma regională a UE pentru domeniul afacerilor interne, aceasta a fost creată, fiind desfășurate mai multe întâlniri în cadrul acesteia. Adicional, în cadrul IGP, a înființat [Punctul Național de Contact pentru Arme și Munitii](#).

Cât privește instituirea unui pachet legislativ privind recuperarea activelor și un cadru cuprinzător pentru combaterea criminalității financiare și a spălării banilor, asigurându-se conformitatea cu standardele Grupului de Acțiune Financiară Internațională (GAFI), urmează a fi remarcată adoptarea și intrarea în vigoare a modificărilor la [Codul de procedură penală, Codul penal și Codul de executare](#), în scopul de a implementa un sistem extins de confiscare. Conform acestor modificări legislative, va fi posibilă confiscarea bunurilor transferate de către condamnat către terți, în scopul de a evita confiscarea, precum și confiscarea bunurilor în absența acuzatului.

Suplimentar, la sfârșitul anului 2022, a fost [adoptat](#) Programul de recuperare a bunurilor infracționale pentru perioada 2023-2027 și Planul de acțiuni de implementare. În conformitate cu informațiile oferite de Procuratura Generală, în perioada lunilor august – decembrie 2022, au fost realizate 9 analize informațional-criminale, 7 dintre care fiind realizate în ultimul trimestru al anului 2022. În același timp, pentru 34 de cauze penale a fost oferit suport informațional prin prezentarea a 55 rapoarte care cuprind diferite informații atât din sistemele informaționale închise, cât și cele deschise, 29 dintre care fiind realizate în ultimul trimestru al anului 2022.

CONSTRÂNGERI

Printre cele mai importante constrângeri urmează a fi menționată devierea de la termenul stabilit în Planul de acțiuni privind adoptarea Legii privind securitatea cibernetică care urmează să transpună Directiva UE 2022/2555 privind securitatea rețelelor și a informației (NIS 2) și stabilirea unui cadru eficient de securitate cibernetică. Proiectul legii a fost elaborat și supus consultărilor publice în luna decembrie 2022, iar la 7 martie 2023, Guvernul a [aprobat](#) proiectul actului normativ, iar la 16 martie 2023 acesta a fost adoptat în ambele lecturi în Parlament. Urmează a fi menționat că la data adoptării lipseau mai multe avize care urmau a fi realizate în Parlament, în mod special avizul Comisiei juridice, numiri și imunități și Direcției juridice. Totodată, urmează a fi remarcată [adoptarea](#) la 30 martie 2023 în lectura finală proiectul de Lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și cadrului normativ conex în vederea transunerii în legislația națională a prevederilor celei de-a cincea Directive UE privind combaterea spălării banilor și a implementării recomandărilor Moneyval, precum și nedemararea aprobării legislației secundare pentru punerea în aplicare a acesteia.

PRIORITĂȚI

- Intrarea în vigoare a Legii privind securitatea cibernetică, care transpune la nivel național legislația UE privind securitatea rețelelor și a informației (NIS 2);
- Modificarea legislației în vederea punerii în aplicare a mecanismului de confiscare civilă;
- Intrarea în vigoare a proiectului de Lege cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și legislației conexe în vederea transunerii în legislația națională a prevederilor celei de-a cincea directive UE privind combaterea spălării banilor și a implementării recomandărilor Moneyval;
- Elaborarea și aprobarea legislației secundare în vederea punerii în practică a dispozițiilor Legii modificate cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și legislației conexe;
- Intensificarea acțiunilor de cooperare și activităților operaționale cu EUROPOL, INTERPOL, SELEC, etc.

Angajamentul 6: Reforma Administrației publice

Creșterea capacității de a realiza reforme și de a furniza servicii publice de calitate, inclusiv prin accelerarea implementării reformei administrației publice (6.1); evaluarea și actualizarea strategiei de reformă a administrației publice (6.2.).

APRECIEREA GENERALĂ: 4 P DIN 5.

Angajamentul 6 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a 4 acțiuni planificate, dintre care, până la finele lunii martie 2023: o acțiune a fost implementată fără curențe, două a fost implementată cu unele rezerve, iar o acțiune este în proces de implementare.

PRINCIPALELE EVOLUTII

În scopul consolidării unităților de elaborare a politicilor din cadrul autorităților administrației publice centrale (AAPC), pentru toate ministerele (cu excepția Ministerului Sănătății, Ministerului Agriculturii și a noului Minister al Energiei) au fost promovate decizii de creștere a efectivului limită, în pofida moratoriului pe angajări. A fost promovată decizia de restructurare a Cancelariei de Stat. Iar prin aprobarea Hotărârii de Guvern nr. [5/2023](#) a fost instituit un mecanism de suport pentru personalul autorităților publice pentru realizarea sarcinilor prioritare în contextul implementării cerințelor de aderare la Uniunea Europeană.

În vederea digitalizării serviciilor publice, au fost lansate 12 servicii electronice în domeniul cadastrului, iar alte 11 servicii publice au fost integrate cu serviciul MDelivery. Noul termen de operaționalizare a celor 63 Centre Unificate de Prestare a Serviciilor publice (CUPS) este iunie 2023.

O realizare majoră îl reprezintă și aprobarea, în data de 15.03.2023 a [Strategiei](#) de reformă a administrației publice. Documentul adresează problema salarizării și profesionalizării funcționarilor publici, problema delimitării rolurilor administrației publice de nivel central și local, problema consolidării autonomiei fiscale a administrației publice locale, problema debirocrațizării și dezvoltarea serviciilor electronice etc. Strategia integrează și recomandările Foi de parcurs CG/MON(2021)18-04 privind democrația locală și regională în Republica Moldova, semnată de Guvernul Republicii Moldova cu Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei la 15 aprilie 2021. A fost elaborat Raportul de evaluare ex-post al Strategiei de Reformă al Administrației Publice 2016-2020, precum și Raportul de implementare a Strategiei de descentralizare.

În contextul implementării Foi de Parcurs revizuite CG/MON(2021)18-04 privind democrația locală și regională în Republica Moldova, pot fi constatate evoluții în ceea ce privește consolidarea bazei fiscale ale APL I, prin modificările operate la politica bugetar-fiscală pentru 2023. În speță, este vorba despre transferul a 100% din taxa de folosire a drumurilor către APL-uri cu destinație generală, eliminarea plafoanelor la stabilirea impozitelor pe imobile și pe terenuri și transferul a 50% din acumulările din taxele pentru resursele naturale. O realizare importantă, coerentă cu prevederile foi de parcurs privind democrația locală, o reprezintă și instituirea fondului de dezvoltare locală și regională. De cealaltă parte, transferul proprietății spitalelor din subordinea APL în cea a administrației publice centrale este privită ca o măsură ce contravine foi de parcurs și eforturilor de descentralizare.

CONSTRÂNGERI

Creșterea efectivului ministerelor și reorganizarea Cancelariei de Stat în contextul în care analizele funcționale după modelul SIGMA nu au fost încă finalizate. Tot aici necesită a fi menționată și tergiversarea unei veritabile reforme salariale în sectorul public. Incluziunea funcționarilor publici în consiliile de administrație a companiilor de stat nu trebuie utilizat ca instrument de stimulare financiară a acestora. De asemenea, este amânată operaționalizarea celor 63 de CUPS precum și integrarea cu serviciul MDelivery a celor 22 de servicii publice din cele 34 restante. Progresul modest cu privire la implementarea Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile este un alt angajament care trenează.

PRIORITĂȚI

- Consolidarea autorităților administrației publice printr-o veritabilă reformă salariale și evitarea practicii stimulării funcționarilor publici prin măsuri similare celor de includere a acestora în componența consiliilor de administrație a companiilor de stat.
- Digitalizarea serviciilor publice trebuie să țină cont de importanța serviciului public pentru cetățeni. Astfel, prioritate în procesul de digitalizare trebuie acordat celor mai solicitate servicii publice.
- Accelerarea operaționalizării celor 63 de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor publice.
- Elaborarea și aprobarea programelor de implementare a Strategiei de reformă a administrației publice.
- Revizuirea al (3), art. 187 din Codul electoral, privind referendumul local de revocare a primarului, în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția.
- Delimitarea clară a rolurilor autorităților publice de toate nivelurile cu delimitarea clară a competențelor autorităților publice centrale (APC), și ale celor locale (APL) .
- Finalizarea și publicarea rezultatelor analizei funcționale a administrației publice efectuate în conformitate cu metodologia OCDE/SIGMA
- Accelerarea implementării Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile.

Angajamentul 7: Gestionarea finanțelor publice

Finalizarea reformei gestionării finanțelor publice, inclusiv îmbunătățirea achizițiilor publice la toate nivelurile de guvernare

APRECIEREA GENERALĂ: 4,66 P DIN 5

Angajamentul 7 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **3 acțiuni planificate**, dintre care, până la finele lunii **martie 2023**, două au fost îndeplinite fără curențe și una a fost implementată cu unele rezerve.

PRINCIPALELE EVOLUTII

Angajamentul finalizării reformei gestionării finanțelor publice a fost practic îndeplinit, cu excepția intrării în vigoare a unuia din actele normative elaborate. Pentru asigurarea transparenței procesului de inițiere, desfășurare și atribuire a contractelor de achiziții publice de valoare mică (sub limitele prevăzute de Legea privind achizițiile publice și Legea privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale) a fost elaborat și aprobat prin [Hotărârea Guvernului Nr. 870 din 14.12.2022](#) *Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică*. Regulamentul prevede obligația autorităților contractante de a desfășura toate etapele achizițiilor publice de valoare mică prin intermediul SIA „Registrul de stat al achizițiilor publice”. La solicitarea reprezentanților autorităților publice locale care nu au susținut intrarea imediată în vigoare a regulamentului, a fost prevăzută o perioadă de adaptare de 6 luni, astfel, hotărârea urmează să intre în vigoare la 01.07.2023.

A fost stabilită o procedură formală de identificare a proiectelor de investiții publice eligibile pentru a fi incluse în proiectul Cadrului bugetar pe termen mediu/ Legii bugetului de stat, iar sfera de acoperire a cadrului existent de gestionare a investițiilor publice a fost extinsă pentru a include toate proiectele de investiții capitale publice, indiferent de sursa de finanțare și de costul proiectelor. *Regulamentul cu privire la proiectele de investiții capitale publice* a fost elaborat și aprobat prin [Hotărârea Guvernului Nr. 684 din 29.09.2022](#) și este în vigoare din 21.10.2022. Conform regulamentului, Ministerul Finanțelor este responsabil de determinarea eligibilității proiectelor noi de investiții capitale publice, înaintate de autoritățile bugetare, în baza unui șir de cerințe prestabilite și conform unei metode de *scoring* (care va fi descrisă printr-un ordin al ministrului). Prevederile regulamentului se aplică inclusiv și proiectelor finanțate din contul surselor externe și fondurilor de dezvoltare.

Condiționalitatea referitoare la aprobarea unei noi strategii de dezvoltare a managementului finanțelor publice bazate pe dovezi și pe principiile bunei guvernante, de asemenea, a fost îndeplinită: [Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice 2023-2030](#) a fost elaborată și aprobată prin [Hotărârea Guvernului Nr. 71 din 22.02.2023](#) și a intrat în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al RM (07.03.2023). Printre obiectivele strategiei se numără îmbunătățirea calității previziunilor macroeconomice și fiscale pentru a asigura elaborarea bugetului în baza unui cadru macro-bugetar realist, instituirea unui sistem adecvat de contabilitate și de raportare în sectorul bugetar, dezvoltarea continuă a sistemului informațional de gestionare a finanțelor publice, precum și asigurarea utilizării fondurilor publice conform principiilor de bună guvernare. De asemenea a fost aprobat Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu 2023-2025” prin [Hotărârea Guvernului Nr. 10 din 11.01.2023](#).

CONSTRÂNGERI

În afară de anumite întârzieri nesemnificative față de scadența planificată, legate inclusiv și de remanierele recente din Guvern, progresul în îndeplinirea angajamentului 7 poate fi apreciat ca pozitiv. Cele trei acțiuni au fost practic implementate conform indicatorilor de monitorizare, conținutul actelor normative adoptate este în concordanță cu scopul acțiunilor, au fost respectate procedurile de creație legislativă și prevederile Legii privind transparența în procesul decizional.

PRIORITĂȚI

- Urmează ca Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică să fie aplicat de autorități începând cu 01.07.2023;
- Aprobarea [Programului național de dezvoltare a sistemului de achiziții publice 2023-2026](#) și a [Programului de dezvoltare a controlului financiar public intern 2023-2026](#), pentru operaționalizarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice 2023-2030. Monitorizările ulterioare trebuie să țină cont de progresul aprobării acestor instrumente, chiar dacă indicatorul de monitorizare de bază – intrarea strategiei în vigoare – este îndeplinit.

Angajamentul 8: Cooperarea cu societatea civilă

Creșterea implicării societății civile în procesele decizionale de la toate nivelurile

APRECIEREA GENERALĂ: 2,8 P DIN 5

Angajamentul 8 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **5 acțiuni planificate**, dintre care până la finele lunii **martie 2023**, o acțiune a fost implementată fără curențe, trei sunt în proces de implementare și o acțiune nu a fost încă inițiată.

PRINCIPALELE EVOLUTII

În perioada de referință a fost întreprins un șir de acțiuni menite să impulsioneze cooperarea autorităților cu societatea civilă. A fost aprobat Regulamentul cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale prin Hotărârea Guvernului nr. [656/2022](#). Documentul a fost precedat de un proces larg de consultare publică și creează un mediu favorabil pentru finanțarea directă a organizațiilor necomerciale.

După [aprobarea](#) Regulamentului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice se observă o îmbunătățire atât a procesului de elaborare a documentelor de politici, cât și a calității documentelor elaborate de către ministere. Pe lângă publicarea pe portalul *particip.gov.md*, autoritățile au început să organizeze mai multe evenimente cu participarea fizică a părților interesate pentru obținerea unui feedback mai calitativ. Totodată, înainte de elaborarea propriu-zisă a documentelor de politici, autoritățile consultă conceptul acestor documente, permițând părților interesate să intervină la etape mult mai timpurii, crescând șansele acceptării unor modificări conceptuale la obiectivele și direcțiile de intervenție a acestora.

Ministerul Justiției a elaborat și inițiat consultările publice cu privire la proiectul de lege [privind accesul la informațiile de interes public](#). Noul concept cu privire la viziunea de dezvoltare a societății civile încă nu a fost aprobat, însă raportul de evaluare ex-post a Strategiei de dezvoltare a societății civile pentru perioada 2018 – 2020 a fost consultat și propune o serie de recomandări pentru elaborarea unui nou document de politici. Termenul scadent este mai 2023.

CONSTRÂNGERI

Parlamentul urmează să asigure respectarea tuturor rigorilor transparenței decizionale în procesul promovării și adoptării actelor normative. În conformitate cu datelor din [raportul](#) Asociației Promo-Lex, transparența decizională a proiectelor examinate de Parlament în sesiunea de toamnă a anului 2022 a fost afectată în mediu în proporție de 69%. Totodată, din cele 193 de proiecte de pe ordinea de zi incluse inițial, au fost operate modificări în proporție de 53%. Includerea și excluderea sistematică a proiectelor de pe ordinea de zi afectează transparența și previzibilitatea procesului decizional.

Platforma permanentă de cooperare cu societatea civilă la nivel de Parlament și platformele permanente la nivel de Guvern pentru consultarea societății civile încă nu au fost lansate. Termenul scadent în ambele cazuri este iunie 2023.

Proiectul de lege privind accesul la informațiile de interes public, deși se prezintă a fi în interesul facilitării unui acces veritabil la informații, în special pentru mass media, în versiunea curentă, nu rezolvă problemele semnalate de către jurnaliști care încearcă să obțină informații de la autorități.

PRIORITĂTI

- Cancelaria de Stat urmează să urgenteze consultarea și aprobarea noului Concept cu privire la dezvoltarea societății civile. Este esențial ca acest concept să țină cont de toate recomandările analizei ex-post.
- Respectarea principiilor de transparență și bună guvernare în procesul decizional, atât în procesul de elaborare și aprobare a Hotărârilor de Guvern, cât și în procesul de elaborare și aprobare a proiectelor de legi de către Parlament.
- Îmbunătățirea mecanismului de evaluare ex-post a legislației. Elaborarea periodică a acestor evaluări va permite autorităților să înțeleagă dacă legislația și-a atins obiectivele preconizate și dacă au existat consecințe neplanificate sau efecte negative asupra diferitelor părți interesate. Totodată, acest exercițiu, poate oferi informații valoroase și lecții învățate pentru îmbunătățirea legislației viitoare și elaborarea politicilor.
- Participarea cetățenilor și altor părți interesate nu trebuie să fie asigurată doar la etapa de elaborare a documentelor de politici publice. Astfel, autoritățile trebuie să depună efort adițional pentru identificarea posibilităților inovatoare de implicare plenară a cetățenilor, societății civile și altor părți interesate în procesul de implementare a documentului.
- La definitivarea proiectului de lege privind accesul la informațiile de interes public se recomandă ca Ministerul Justiției să revizuiască unele prevederi ca urmare a opiniilor exprimate de organizațiile societății civile în cadrul consultărilor publice, și anume cu privire la scurtarea termenului de acordare a informațiilor de interes public, în special pentru jurnaliști; reglementarea, conform prevederilor Constituției, a termenului „informații de interes public” și publicarea din oficiu pe paginile web a companiilor de stat a informațiilor de interes public etc.

Angajamentul 9: Protecția drepturilor omului

Consolidarea protecției drepturilor omului, în special în cazul grupurilor vulnerabile, și solidificarea angajamentelor de a consolida egalitatea de gen și de a combate violența împotriva femeilor.

APRECIEREA GENERALĂ: 4 P DIN 5

Angajamentul 9 urmează să fie îndeplinit prin intermediul a **8 acțiuni planificate**, dintre care, până la finele lunii martie 2023, două acțiuni au fost îndeplinite fără curențe, patru sunt implementate cu unele rezerve, și alte două au fost inițiate și sunt în proces de implementare.

PRINCIPALELE EVOLUTII

După mai multe amânări, autoritățile au reușit să aprobe [modificările cadrului normativ](#) în domeniul nediscriminării și asigurării egalității. Astfel, au fost extinse criteriile de discriminare și a fost modificat Codul Contravențional pentru a asigura alinierea între contravenții și noile criterii de discriminare. Totodată, noul cadru susține sporirea și consolidarea resurselor umane ale Consiliului pentru egalitate. Acest fapt este o evoluție pozitivă, în condițiile în care se anticipează o creștere a volumului de lucru, dar și complexitatea cazurilor de discriminare constatate de către cetățeni. Conform datelor furnizate de Consiliul pentru egalitate, cele mai frecvente fapte de discriminare se referă la următoarele criterii: sex/maternitate; limbă, dizabilitate și origine etnică (acestea reprezentând 55% din constatările de discriminare emise de Consiliul pentru egalitate). Guvernul a [aprobat](#) Programul național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2022-2026 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia pe 16 noiembrie 2022.

Autoritățile au ajustat [Legea cu privire la Avocatul Poporului](#), implementând recomandările Comisiei de la Veneția. Au fost incluse garanții mai mari pentru independența instituției care să limiteze posibilitatea ingerinței în modul și gradul de implicare a Avocatului poporului în rezolvarea cazurilor aflate în examinare, fiind clarificate atribuțiile și statutul autonom al Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, inclusiv în raport cu Avocatul Poporului cu competențe generale.

Totodată, [legislația penală și procedurală](#) a fost aliniată la dispozițiile Convenției de la Istanbul și Convenției de la Lanzarote. Astfel, au fost prevăzute garanții suplimentare pentru victimele infracțiunilor cu privire la libertatea și inviolabilitatea sexuală, inclusiv pentru victimele violenței în familie; a fost instituită posibilitatea audierii victimei în condiții speciale indiferent de vârsta acesteia și a fost inclusă impunerea judecării de urgență a cauzelor contravenționale ce se referă la violența în familie și neexecutarea ordinului de restricție de urgență. Ajustările la cadrul normativ au întrunit cerințele minime de consultare stabilite de Legea privind transparența procesului decizional, fiind asigurată publicarea tuturor proiectelor și anexelor în timp util pe portalul [particip.gov.md](#).

CONSTRÂNGERI

Au fost înregistrate întârzieri la aprobarea legilor în domeniul nediscriminării și asigurării egalității, și fortificării capacităților instituționale și funcționale ale instituției Avocatul Poporului. Întârzierile au fost cauzate de respingerea promovării de către Președintele Republicii a legilor aprobate. În ambele situații legiuitorul a admis abateri de la tehnica legislativă sau de la prevederile cadrului normativ deja în vigoare. Astfel, ambele proiecte de legi au fost nevoite să fie adoptate în a treia lectură pentru rezolvarea obiecțiilor din partea Președinției.

Conform ultimelor modificări ale cadrului normativ în domeniul nediscriminării, atât Consiliul pentru Egalitate, cât și poliția au atribuții în constatarea cazurilor de instigare la discriminare. Consiliul poate examina în procedură administrativă, pe când poliția în procedură contravențională. Competența dublă pentru examinarea cazurilor de instigare la discriminare ar putea genera o anumită confuzie.

Au fost constatate provocări în procesul de implementare a Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022 – 2025. Deși Agenția Relații Interetnice este autoritatea administrativă care are mandatul de a implementa politica statului în domeniul relațiilor interetnice, instituția nu monitorizează și nu evaluează decât un singur indicator (din cei 5 care au fost stabiliți). În acest context, este important de remarcat dialogul și colaborarea defectuoasă între Ministerul Educației și Cercetării care elaborează politicile în acest domeniu și Agenția Relații Interetnice care implementează aceste politici. Totodată, la momentul actual, în serviciul politici în domeniul relațiilor interetnice din cadrul Ministerului Educației și Cercetării nu activează nici un funcționar public.

PRIORITĂȚI

- Îmbunătățirea dialogului și cooperării interinstituționale între Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Relații Interetnice.
- Implementarea Programului pentru susținerea populației de etnie romă aprobat în luna august 2022.
- Revizuirea legislației pentru clarificare și separare a atribuțiilor de constatare a cazurilor de instigare la discriminare, inclusiv pentru unificarea definițiilor utilizate în Legea 121/2012 și Codul Contravențional nr. 218/2008
- Elaborarea unui nou document de politici cadru în domeniul drepturilor omului.

